

NOVADNIEKS

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

● Nr. 101 (7106)

● Otrdiena, 2000. gada 12. septembris

● Cena Ls 0,12

«Cilvēks ir kā saule: jo vairāk siltuma izstaro, jo spožāk mirdz.»
V. Špāre

Dzīve starp kopīgu šūpuli un dimanta kāzām

● Helēnas kundzes brāļa Antona kāzās 1932. gadā divas nedēļas pēc savām laulībām. Rudziņu pāris pirmajā rindā pirmie no labās. Foto no H. Rudzītes albuma

Ginta Kraukle

Rudens ir kāzu laiks un kāzas — tas ir īpašs notikums. Kā ir tad, kad aiz muguras jau zelta kāzas, var pateikt tikai retais, bet tikai ļoti īpašos gadījumos cilvēkiem lemts sagaidīt arī savas dimanta kāzas, kad kopā pavadīti 70 gadi. Tāds, īpašs pāris ir līvānieši Helēna un Vladislavs Rudziši. Viņi savas zelta kāzas nosvinēja pirms 18 (!) gadiem, ja liktens lems, 2002. gadā viņu ģimenes stiprums taps mērots ar dimanta provi.

Patiesībā Rudzišu ģimeni apciemot mani pamudināja Helēnas kundzes apaļā dzīves jubileja, taču bērnu un mazbērnu aprūpētas deviņdesmitgadnieces vietā atradu divus patīkamus sirmgalvjus ar apbrīnojami skaidru skatu uz dzīvi, labu atmiņu un savu, joprojām atsevišķu dzīvi. Jaunākā meita Nellija dzīvo netālu un

bieži atnāk vecākus apraudzīt, taču jubilāre ar vīru arvien vēl saimnieko patstāvīgi. Vīra kungs dodas iepirkties un kārtot maksājumus pilsētā, bet Helēnas kundze, cik nu spēj, saimnieko pa māju. Acu gaisma gan nav vairs tik laba, arī kājas sāp, rokas sabeigtas ilgajos gados kolhozā par slaucēju strādājot. Rudzišiem ir piecas meitas — Leontīna, Zinaīda, Valentīna, Anna un Nellija. Trīs dzīvo Rīgā, pa vienai Preiļos un Līvānos. Helēnas kundze ne mirkli nesamulst, kad pajautāju, cik mazbērnu piepulcējušies pa šiem garajiem gadiem. Viņa tos saskaitījusi — 8 mazbērni un 11 mazmazbērni, ilgi nebūšot jāgaida arī uz mazmazbērniem. Skatiet paši, cik paaudzes sēž pie viena galda svētku reizēs!

Helēnas kundzes mūžs aizsākās 1910. gadā Preiļu pagasta Kokoriešu sādžā. Viņa — pastarīte, vēl trīs brāļi bijuši par Helēnu vecāki, tie jau viņā saulē. Ne velti Helēna un Vladislavs kopā tik ilgas gadus —

tas likteņa pirksts, viss noticis kā pasakā, stāsta jubilāre. Gadījies tā, ka neilgi pēc dzimšanas abu bērnu vecāki, mazo meitenīti un zēnu ielikuši vienā šūpulītī, pāpriecājušies par jaukajiem zīdaiņiem, sak, varbūt dienās būsīm radi. Dieva ceļi ir neizdibināmi, un jokojot sacītie vārdi pēc divdesmit gadiem piepildījušies. Abi bijuši saimnieku bērni, iznesīgi, stalti, par ko liecina to laiku fotogrāfijas. Helēna bijusi smalka un izskatīga jaunkundze, skaistas kleitas patikušas, glītas kurpītes. Viņas meita Nellija saka: «Tādu kurpju kā mammai mums, viņas meitām, nebija.» Un kā nu ne, jo visas piecas meitiņas auga pēckara drūmajos apstākļos. Vladislavs Rudzītis vēl tagad mēdz domās pārcilāt tos laikus, kad pašam piederēja savi 20 hektāri zemes. Kad rudenī pārdevis ražu, naudas bijis kā spaļu, tāpēc sirds sāp par zemniekiem, kam mūsdienās savs ražojums jāatdod par pusvelti.

Turpinājums 2. lappusē.

Ekonomikas ministrija saglabā neitralitāti a/s «Līvānu stikls» jautājumā

Ginta Kraukle

Nemot vērā izveidojušos finanšu krīzi a/s «Līvānu stikls», pirms divām nedēļām Līvānu novada dome nosūtīja vēstuli, kurā griezās pēc palīdzības Ekonomikas ministrijā, lūdzot sniegt valsts atbalstu periodā, kamēr a/s «Līvānu stikls» meklē jaunus produkcijas noieta tirgus iespējas.

Vakar Līvānu novada dome saņēma rakstisku atbildi, kurā pausta izpratne par radušos situāciju, kad sakarā ar Eiropas Savienības valstu valūtas kursa strauju krišanos attiecībā pret latu cieta

vairāki ražošanas uzņēmumi, tajā skaitā arī a/s «Līvānu stikls». Tomēr ministrija arī norāda, ka jautājumi, kas skar valūtas kursa svārstības, ir Latvijas Bankas kompetencē, tādēļ iesaka uzņēmumam griezties Rūpniecības konfederācijā vai nozaru ekspertu padomē, lai uzsāktu diskusiju ar Latvijas Banku par šo jautājumu. Gan a/s «Latvijas gāze», kurai uzņēmums ir parādā par piegādāto dabas gāzi, gan a/s «Līvānu stikls» ir privātas struktūras, tādēļ valsts iejaukšanās to biznesa lietās būtu nekorekta, pausts vēstulē.

Nemot vērā to, ka a/s «Līvānu stikls» atrodas valsts īpaši atbalstāmajā reģionā, uzņēmumam bija iespēja griezties pēc atbalsta Reģionālajā fondā. Vēstulē paut-

ta doma, ka patlaban valsts neredz iespēju, kā atbalstīt grūtībās nonākušo uzņēmumu, jo Reģionālā fonda finansējums 2001. gadam ir samazināts par aptuveni 50 procentiem. Lai meklētu iespējamo kompromisu un risinātu jautājumu par bankas garantijām a/s «Latvijas gāze», vakar Rīgā notika sarunas starp a/s «Latvijas gāze», komercbankas «Baltijas tranzīta banka» pārstāvjiem un a/s «Līvānu stikls» prezidentu Imantu Bušu.

Kad laikraksts bija sagatavots iespiešanai, sarunas triju pušu starpā vēl nebija beigušās, tādēļ par to rezultātiem «Novadnieka» lasītājus informēsim nākamajā laikraksta numurā.

Izziņas

■ Kultūrkapitāla fonda kultūras projektu konkursā atbalstīto projektu sarakstā sadaļā «Kultūras mantojuma nozare» ar 38. kārtas numuru minēts arī projekts «Preiļu parka vārtu restaurācija». Projekta pirmajam posmam kultūrkapitāla fonds piešķir 600 latus. Kā «Novadnieks» informēja Preiļu pilsētas domes plānošanas nodaļas vadītājs Valērijs Stūris, piešķirtā nauda paredzēta klieģu iegādei Lodē. Restaurācijai pasūtītie materiāli būs specifiskiem izmēriem. Nākamgad jau ielānāti restaurācijas darbi, to veikšanai būs nepieciešami papildus 1500 lati.

■ Vēl visu šo nedēļu (līdz 18. septembrim) nevalstiskās organizācijas var iesniegt projektus Reģionālajam vides centram par dabas mantojuma aizsardzību. Projektiem jābūt nelieliem, to maksimālais finansējums 3000 ekiju, bet pārsvārā tiks atbalstīti projekti par 200-500 latiem. Kā paskaidroja Preiļu pilsētas domes plānošanas nodaļas vadītājs Valērijs Stūris, piešķirto līdzekļu nepietiks lieliem darbiem, bet kādu objektu sakārtošanai un pielabošanai gan. Tāpēc nevalstiskās organizācijas tiek aicinātas pēc iespējas aktīvāk iesaistīties projektu iesniegšanā, jo no Eiropas Savienības piešķirtajiem līdzekļiem lielākā daļa domāta tieši sabiedrisko organizāciju ideju atbalstam. V. Stūris minēja, ka šādas darbības veiksmīgam risinājumam svarīga ir nevalstisko organizāciju sabiedriskā aktivitāte un to dalībnieku pilsoniskā apziņa.

■ Preiļos pabeigts jumta seguma remonts bijušajam sadzīves pakalpojumu namam Kārsavas ielā 4. Šajā ēkā atrodas ne tikai frizētava, vairāki veikali un fotosalons, bet arī vienīgā sārkojumu zāle, kuras remontu pabeidza pagājušajā pavasarī. 720 kvadrātmetru platībā uzlikts Vācijā ražots mikstais jumta segums. Firma «Dzega-jumti», kas veica darbus, dod desmit gadu garantiju gan segumam, gan izpildītajiem darbiem. Kā paskaidroja pilsētas domes tehniskās nodaļas vadītājs Jānis Skutels, šoruden firma veiks arī Preiļu arodvidusskolas savienotā jumta remontu 150 kvadrātmetru platībā.

■ Atbilstoši projektam turpinās remontdarbi masīvā starp Daugavpils un Brīvības ielu Preiļos. Līdz ziemei paredzēts pabeigt Skolas ielas rekonstrukciju posmā no Talsu līdz Līvānu ielai. Pēc ražas novākšanas varēs sākt grāvju tīrīšanu Talsu ielā, jo vairākās vietās rakšana varētu traucēt zemes īpašniekiem. Vairākās ielās tika papildināts grants segums un veikti ceļa profilēšanas darbi ar greideru. Preiļu pilsētas domes tehniskajā nodaļā «Novadnieks» informēja, ka ielu remonts un grāvju tīrīšana turpināsies nākamgad.

■ Izsludināta cenu aptauja Preiļu pilsētas topogrāfiskajai uzmērīšanai, konkrēti — ūdensvada un kanalizācijas tīklu pilnīgai uzmērīšanai projekta «800 +» ietvaros. Topogrāfiskie mērījumi būs pamats turpmāko celtniecības projektu izstrādāšanai.

■ Vēl šoruden Preiļu pilsētas dome cer realizēt projektu ietves rekonstrukcijai no Aglonas ielas 1 līdz centra krustojumam, kā arī pa Rēzeknes ielu līdz šķērsielai, kas ved uz noliktavām. Kā paskaidroja pilsētas domē, izsludināta cenu aptauja. Pašlaik firmas piedāvā gan bruģa klājumu, gan dekoratīvo betonu.

L. Kirillova

Nacionālās ziņas

Saeima lems par pašvaldību vadītāju sociālajām garantijām

Saeima nodeva izskatīšanai komisijās grozījumus likumā «Par pilsētas domes, rajona padomes un pagasta padomes deputātu statusu», kas paredz pašvaldību vadītāju sociālās garantijas pielīdzināt civildienesta ierēdņu garantijām. Grozījumi nepieciešami, lai visiem pašvaldību vadītājiem būtu vienādas sociālās garantijas. Patlaban likums paredz, ka pašvaldību domes, padomes nosaka priekšsēdētāja, viņa vietnieka algu likmes, kā arī atlīdzību par deputāta pienākumu veikšanu. Tā kā neviens likums nenosaka pašvaldību algoto darbinieku sociālās garantijas, izveidojusies situācija, ka, lai piemērotu domju, padomju algotajām amatpersonām paredzētās garantijas, ikreiz nepieciešams pieņemt attiecīgu pašvaldības lēmumu.

Ierosina kriminālietu par dziesmu svētku pusdienām

Agrāk «Novadnieks» ziņoja par 38 dziesmu un deju svētku dalībnieku saslimšanu ar salmonelozi. Tika ierosināta kriminālieta par preces un pakalpojumu drošības prasību neievērošanu pret SIA «Nameša», jo epidemioloģiskajā izmeklēšanā atklājās, ka visi, kam bija konstatēta saslimšana, salimuši pēc tam, kad 1. jūlijā bija pamielojušies ar SIA «Nameša» sagatavotajām vistas filejām. Patlaban lieta nodota pirmstiesas izmeklēšanā.

Valdība pildot deklarāciju pašvaldību jautājumos

Tiekoties ar vairāk nekā 60 Latvijas pašvaldību vadītājiem premjers uzsvēra, ka valdības deklarācijas punkti, kas attiecas uz pašvaldībām, tiek pildīti un, ka nākošgadā pašvaldību budžeti vidēji valstī varētu pieaugt par 8%. Pieaugumu garantēs minimālo algu palielināšana, kā arī citi makroekonomiski rādītāji. Bet tajā pašā laikā pašvaldībām jārēķinās, ka nākošgadā samazināsies valsts investīcijām domāto līdzekļu daudzums, jo patlaban Latvijai jāsaik pildīt kredītsaistības par iepriekš aizņemtajiem līdzekļiem. Tikšanās reizē premjers kritizēja pašvaldības par bezatbildību, izsniedzot atļaujas bloķēt ceļus zemniekiem, kā arī par citiem jautājumiem. Savukārt pretenziju par valdības darbu vadītājiem bija maz.

Valsts kavē investīciju ieplūšanu Latvijā

Izvērtējot pārskatu par uzņēmējdarbības vides uzlabošanas plāna izpildi, valdībai nācies secināt, ka no paredzētajiem 57 uzņēmējdarbības vides uzlabošanas pasākumiem ir izpildīti tikai 30. Tas varētu radīt ievērojamas problēmas oktobrī paredzētajās sarunās ar ārvalstu investoriem.

Jau otro mēnesi Latvijā ir deflācija

Otro mēnesi pēc kārtas Latvijā vērojama deflācija. Divu mēnešu laikā patēriņa cenu indekss samazinājies par 1,1%. Tas nozīmē, ka dzīve kļūst nedaudz lētāka. Tiesa gan, cenu pazeminājums augstā vērojams jau trešo gadu, un to nosaka sezonas uztura produktu cenu kritums.

Sociāli apdrošinātie nemaz nav tik droši

Pagājušajā gadā par vairāk nekā 13 tūkstošiem cilvēku Latvijā netika veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas, lai gan šie cilvēki bija reģistrēti kā sociāli apdrošinātas personas. Par 67 tūkstošiem iemaksas veica neregulāri, bet par vairāk nekā 214 tūkstošiem sociālās iemaksas aprēķinātas no minimālajiem ienākumiem. Tas nozīmē, ka viņu pensijas nepārsniegs minimālās pensijas apmēru — 30 latus.

Ziņas sagatavoja T. Elste

Sākusies ziemāju sēja

Ginta Kraukle
Autores foto

Šobrīd zemnieku sētās darbs nr. 1 ir ziemāju sēja, kam rūpīgi gatavojas katrs sevi cenošs graudu audzētājs. Viens no ilggadējiem šīs nozares kopējiem Līvānu novada Rožupes pagastā ir Vladislavs Vaivods. Saimnieku atrod mājās, ar laikrakstu rokās. Ārā list, un tūrumā tādā laikā nav ko pasākt. Nokult labību saimniekam izdevies sausā laikā, nevākti palikuši tikai lini. Graudu birums šogad padevis labs, taču rudens sēja Vladislavs Vaivods gaida ar bažām un pat daļēju pesimismu. Kā būs?

22 hektāros aug kvieši un mieži, tos izdevies nokult sausus, mitrums — 16,5%. Kopumā iekultas 60 tonnas graudu, lielākā daļa no tiem kvieši. Saimnieks pagaidām graudus nepārdo, uzglabās noliktavās un savā klētī, jo realizācijas cenas ir pārāk zemas. Nodot graudu pārstrādātājiem neesot izdevīgi, katrs no zemnieka cenšas paņemt pēc iespējas vairāk. Atskaita par tīrīšanu, par mitruma procentiem, jāmaksā par kaltēšanu. Transportēšana arī dārga. Par graudiem vairāk par 5 santīmiem kilogramā neiznākot. Kaimiņos Rožkalnu pagastā kūlumu izkaltējuši par 6 latiem tonnā. Vladislavs Vaivods realizē arī graudaugu sēklu, šogad apcirknos 30 tonnas kviešu un 8 tonnas miežu sēklas. Laboratorijā pārbaudītas, taču realizētas vēl netiek. Ar sēklas pārdošanu gan parasti problēmas neesot, daudz paņēmu vietējie zemnieki.

Pirmo gadu saimniecībā izmēģinājuši linu audzēšanu, iesējuši 3 hektārus eļļas linus. Prognoze ir laba — šogad varētu nokult 1-1,5 tonnas no hektāra. Linu novākšanā izmanto dalīto metodi — vispirms noplūc, tad pāris dienas apžāvē un kuļ, taču pagaidām linu lauks vēl nav «kustināts», jāgaida sausāks laiks. Saimnieks izšķiries par eļļas linu audzēšanu, jo linu stiebiem neesot pieprasījuma. Savukārt sēklas var realizēt tāpat vai arī spiest linsēklu eļļu. No viena kilograma iespējams

● Vladislavs Vaivods mājās iegriezies uz īsu brīdi, sākusies ziemāju sēja. Šogad plānots iesēt ap 30 hektāriem graudaugu.

iegūt ap 450 g eļļas. Arī sēklai cena esot normāla, ap 40 santīmiem kilogramā. Pievērsties linu audzēšanai mudinājusi doma, ka ar graudiem vien izdzīvot nevar. Savulaik Vladislavs Vaivods gribējis nodibināt rapša audzētāju biedrību savā apvidū, taču līdzgaitnieki neesot atradušies. Tā nu šogad iesēts nedaudz linu, lai pamēģinātu. — Ja atmaksājas, cilvēki ātri uzķer, kādā virzienā darboties. Tā iesākumā bija arī ar graudiem — traktoram nopelnīju, uz diviem nopirkām kombainu, stāsta V. Vaivods. Linkopība viņa saimniecībā ir jauna nozare, tādēļ tiek izmēģināti dažādi varianti, meklējot labāko. Pusi linu platību saimnieks mēslojis ar slāpekli, otru pusi ne. Ar slāpekli mēslotajiem līnēm galviņas esot smagākas, taču isto rezultātu redzēs, kad lini būs nokulti. Svarīgi nodrošināt līnēm kāliju un fosforu saturošus minerālmēslus.

Saimnieks uz dzīvi raugās reāli. Saka: «Slikti būs». Graudu pašizmaksa ir apmēram 7 santīmi, taču par tādu cenu izaudzēto pārdo nevar. Lai Latgalē audzēti graudi rentētos, iepirkuma cenai jābūt vismaz desmit santīmi par kilogramu. Tagad galvenā rūpe ir ziemāju sēja, arī šos dar-

bus traucē lietus. Lauki jau noplanēti, ja lietus nelīs, šonedēļ ziemāji būs apsēti. Grūtības sagādā degvielas iegāde, nācies pārdo cūku, lai nodrošinātu degvielas krājumus. Dzirdēts, ka nākotnē akcīzes nodokļa atmaksai degvielu būšot jāpērk ar pārskaitījumu, to saimnieks atzīst par neapdomīgu ideju, jo lielākajai daļai lauksaimnieku naudas degvielas iepirkšanai vairumā nav. Ja Vācijā par vienu piena litru var nopirkt divus litrus degvielas, tad pie mums zemniekam jau cilpa kaklā — piens jāatdod par 7 santīmiem, bet degviela jāpērk par 32 santīmiem litrā. Zemnieka darbam šodien atdevs nav. Nav stabila pamata zem kājām, pārliecības, ka izaudzētais ir vajadzīgs. Visgrūtāk, atzīst saimnieks, ir jaunajiem, kas saimniekot sākuši nesen. Skumjš piemērs bijis kāds pazīstams jauns un uzņēmīgs zemnieks kaimiņu rajonā, kurš bija domājis specializēties cukurbietu audzēšanā, ņēmis kredītu, iepircis tehniku, taču tad bankrotējusi Jēkabpils cukurfabrika, bietēm nav bijis noieta un jaunais zemnieks «nogrimis». Nav skaidrības arī degvielas cenās, nodokļos.

Dzīve starp kopīgu šūpuli un dimanta kāzām

Ginta Kraukle

Sākums J. Iappusē

Helēnas kundze bijusi liela dziedātāja, izcila rokdarbniece, pratusi aust, tamborēt un šūt. Nebija tāda darba, ko nevarētu padarīt, viņa saka. Taču smagi ap sirdi kļūst, kad atmiņu stāstījums aizvijas pa kara un pēckara gadu takām. 1943. gada septembrī vīru paņēma frontē, mājās palika sieva ar pieciem bērniem. Labība neplauta. Helēnas kundzei bija jādomā, kā pabarot bērnus un atdot lielās nodevas, kuras no zemniekiem pieprasīja abas varas. Vīrs pārnāca pēc diviem gadiem ievainots, tomēr dzīvs. Kolhoza laikā

Helēna strādāja fermā, kur sabeižda rokas, jo ziemā slaukt vajadzējais tādā spelgoni, ka piens piesalis pie slauktuves, bet rokas bijušas gluži stīvas. Vīrs bija zirgkopis, fermu pārzinis, kamēr pienāca pensijas gadi. Arī tie sešdesmitajos gados nebija nekādi rožainie, sākumā maksāja 12 rubļus, naudiņas nebija pat pastmarkai. Ar gadiem kļuvis vieglāk, bet nu jau ne dienas vairs nevar iztikt bez medikamentiem. Tā sakot, vainīgi gadi.

— Meitas man visas vecas, pensionāres, — joko Helēnas kundze. Pasmaidīt patīk viņiem abiem. Tagad laika atliku likām, tādēļ reizēm abi spriež, kāpēc nā-

ve likočiēm ejot. Viņus tā laikam aizmirsusi. Tas nūdien neesot godīgi. Tomēr patiesībā abus sirmos cilvēkus par visu stiprāk silda atmiņas. Viņi rāda fotogrāfijas, kurās abi savās zelta kāzās baznīcā, pie goda galdiem, kā īstens jaunais pāris ar kāzu viesiem un neiztrūkstošo «rūgtus». Kā abi, viens otru stutēdami, tik garus gadus pratuši kopā nodzīvot? Ar mieru, lēnprātību, piedošanu, Dieva mīlestību. — Lai nestāsta, ka, kopā dzīvojot, tikai «uci, uci» vien viens otram saka. Tā jau dzīvē nenotiek. Visādi ir gājis, taču iecebrētā man bija tikai viena vienīgā, ne pret vienu viņu nemainu, saka Vladislavs, Helēnas kundzes dzīves draugs.

Ielu svētki Preiļos noslēgušies

Lidija Kirillova

Ar pilsētas centra ielu un «Lauktechnikas» masīva ielu svētkiem 8. un 9. septembrī noslēdzās sarīkojumi, kuru iniciatore bija Preiļu pilsētas domes kultūras darba speciāliste Valentīna Brice. Piektdienas vakarā Aglonas, Liepu, Rancāna, Miera, Dāru, Kosmonautu un citu ielu iedzīvotāji pulcējās laukumā pie namu pārvaldes. Tradicionālos atzinības rakstus tiem preiļiešiem, kuri čakli un pašaiizliedzīgi strādā un velta savus spēkus pilsētas labklājībai, pasniedza domes priekšsēdētājs I. Meluškāns. Ar koncertu skatītājus brīvē dabā priecēja skolotājas Gaidas Ivanovas deju kolektīvi.

Mehanizatoru, Pils, Saltupes un Čakstes ielas iemītnieki ir kā viena kupla ģimene.

Ģeogrāfiskā izvietojuma ziņā viņi ir nedaudz nomaļus, bet tāpēc dzīvo jo satīcīgāk. Tā ielu svētkus vērtēja Valentīna Brice un uzteica vietējo uzņēmēju iniciatīvu dažādu atrakciju un spēļu organizēšanā, kā arī sarīkojuma sponsorēšanā. Piemēram, uzņēmējs Māris Pūdzis dāvāja velosipēdu tam, kurš spēja izkustināt no vietas kravas auto. Izrādījās, ka stiprākās «Lauktechnikas» masīvā ir sievietes. Vēl tur notika sacensības virves vilkšanā un alus dzeršanā. Bet visiem klātesošajiem (uz svētkiem bija ieradusies lielākā daļa masīva iedzīvotāju) dziedāja slāvu kultūras biedrības sieviešu ansamblis «Rjabinuška».

Valentīna Brice «Novadniekam» pastāstīja, ka ideja rīkot ielu svētkus radusies tāpēc, ka pilsētai nav kultūras nama, ka nav

citu tik plašu telpu, lai sarīkojumus varētu rīkot ievērojamam apmeklētāju skaitam. Jaunieši apmeklē balles un diskotēkas tuvākajos pagastos, bet bērniem un vecākiem cilvēkiem tā arī nav kur īsti izpriecāties. Ielu svētki tika rīkoti ar domu, lai ģimenes var būt kopā, un sarīkojumu gaita liecināja, ka jaunieši, viņu vecāki un pat vecākās paaudzes pārstāvji var priecāties vienlīdz aktīvi. Tiesa, neiztika arī, kā saka, bez darvas karotes medus mucā, jo kādam traucējoša likās mūzika, cits svētkos meklēja politiskus motīvus vai vēl ko citu. Taču lielulielais vairums pilsētas iedzīvotāju ir priecīgi par dāvētajiem atpūtas brīžiem.

Pilsētas kultūras dzīves organizatore Valentīna Brice informēja, ka nākamais sarīkojums būs veltīts pensionāriem.

Jadilusā vietā — jauns papēdis

Stipri izdilušu zeķes papēdi vieglāk ieadīt no jauna nekā saīpēt. Zeķe ar atjaunotu papēdi izskatās glītāka, papēža jauna un zeķes vecā adījuma salaiduma vieta ir gludāka un valkājot nesplež.

Visapkārt zeķes izdilušajam caurumam līdz tai vietai, kur zeķes adījums vēl pietiekami biezs, adījuma taisnā valdzinā ieloka krāsainu diegu, atzīmējot cauruma kontūras. Pēc tam padziļo diegu galus atārda līdz krāsainajam diegam. Cauruma augšējā un apakšējā malu nolīdzina līdz taisnajai valdziņu rindai, bet cauruma sānos pavedienus galus atstāj brīvus (nedrīkst nogriezt).

1. veids. Papēža sākuma valdziņus, cauruma malā pie zeķes iela, uzlasa uz adatas un tālāk ar divām adatām ada papēdi tāpat kā jaunai zeķei. Papēža sānu vai slīpo noraukuma vietai ada, nesaisot ar zeķi.

Pēc tam jauno papēdi ar smalku dziju piediedz zeķei. Cauruma sānos atstātos pavedienus no kreisās puses pamišus ieloka papēdi un zeķē. Tas nozīmē, ka vienu pavedienu ieloka jaunajā papēdi un otru aizķer aiz papēža sānu cilpiņas un atpakalģājienā ieloka zeķē.

2. veids. Adot papēdi, sānu valdziņus zeķei piesaista jau adīšanas laikā. Pēc cauruma malu nolīdzināšanas sānu valdziņu pavedienu galus ar adatu ieloka zeķē. Adot papēdi, katras turpojošās kārtas (kad adījums ar labo pusi uz augšu) pirmo un pēdējo valdziņu sadala ar zeķes cauruma sānu valdziņa cilpu.

Kad papēdis gatavs, valdziņus, kas atrodas uz adatas papēža robežlīnijā, sašuj kopā ar pēdas daļas cilpiņām ar adījuma dūrienu.

Ja izdilušs ielāks un aptver papēdi, tā raukuma daļu sānos, kā arī daļu pēdas, tad ieda visu šo daļu no jauna un to saada vai sašuj ar zeķi.

Ar adījuma dūrienu

«Izmazgāju adītu jaku un konstatēju, ka piedurknes kļuvušas garākas par 6 cm. Kā tās saīsināt, lai jaka iegūtu agrāko izskatu?», jautā lasītāja.

Sākot no aproces, nomēra lieko garumu un izvelk vienas adījuma rindas diegu. Lieko adījumu līdz aprocei noārda. Ap- roci piešuj piedurknei ar adījuma dūrienu, kā parādīts zīmējumā.

Līdzīgi var darīt, ja adījums kļuvis par īsu, piemēram, tā pagarina bērnu kleitinas vai jaciņas. Vietā, kur vēlaties pieadīt pagarinājumu, izvelk diedziņu, pieada vajadzīgo garumu un ar adījuma dūrienu sašuj adījuma galu.

Kā pasargāt mājdzīvniekus no blusām

Šovasar daudziem suņu un kaķu īpašniekiem problēmas sagādāja blusu invāzija. Šķiet pat neticami, ka šis mazais dzīvnieciņš spēj izraisīt tik nopietnas problēmas kā, piemēram, blusu alerģisko dermatītu, kā rezultātā rodas stipra ādas nieze, izsitumi, kreveles, apmatojuma izkrišana un dzīvnieka vispārēja veselības pasliktināšanās. Blusas ir arī lēntēņu pārnēsātājas. Šie insekti dzīvniekiem izraisa pamatīgas ādas iekaisumus un alerģijas, tādēļ blusu iznīcināšanai vajadzētu pievērst īpašu uzmanību arī rudenī.

Pavērojot dzīvnieku, viegli var konstatēt vai to apsēdusās blusas. Tās parasti uz turas noteiktās ķermeņa daļās, suņiem — krustu un vēdera rajonā, bet kaķiem arī galvas un kakla rajonā. Dzīvnieka spalvā var pamānīt arī blusu atstātos izkāmījumus, kas atgādina smilšu graudiņus. Kā pastāstīja aptiekas «Vermelite» pārvaldniece **Sofija Pastare**, no blusu uzbrukumiem nav pasargāti arī tie dzīvnieki, kas dzīvo tikai iekšējās telpās, jo blusu olniņas dzīvotī var ienest saimnieks ar āra apaviem. Insekti izplatās masveidā, un tos ir grūti apkarot. Piemēram, gateros izveidojušās veselas «blusu audzētavas», stāsta S.Pastare. Blusu apkaršanai aptiekas piedāvā visdažādākos preparātus. Daži no populārākajiem:

Tiguvons ir iepildīts poli- etilēna pipetēs, to lieto, pasīkot dzīvnieka apmatojumu un uzplīnot uz ādas nolaizī- sanai grūti pieejamas vietas (starp lāpstīņām, uz kakla).

«Rudenī» sagatavoja Tamāra Elste un Ģinta Kraukle. Izmantoti preses materiāli.

Preparāts darbojas iesūcošies dzīvnieka asinīs, blusas iet bojā tiklīdz piesūkušās dzīvniekam. Efekts saglabājas apmēram 3 nedēļas. Tiguvonu nedrīkst ierīvēt ādā, tas jāpielina.

Devas: Tiguvon 10 (0,3 ml) — kaķiem, kas smagāki par 2 kg;

Tiguvon 20 (0,4 ml) — 3 - 10 kg smagiem suņiem.

Cena Ls 1,30 (kaķiem), 1,36 (suņiem).

Duffusil V - MR aerosola veidā izsmidzināms kukaiņu, ērcu, utu, blusu, matgraužu, spalvgraužu, knišļu, odu, mušu iznīcināšanai. Aerosolu izsmidzina dzīvnieku apmatojumā, apstrādi atkārtoti pēc 7 dienām. Cena Ls 1,17

Pretblusu siksnas suņiem un kaķiem. Derīgas piecus mēnešus, ūdensizturīgas. Cena Ls 1,46

Malomiks 0,025% (200 ml) ir plaša spektra insekticīds, ar to apsmidzina dzīvnieku apmatojumu, līdz tas kļūst mitrs. Minuss — nepatīkama smaka. Cena Ls 0,99 (200 ml), 0,52 (100 ml).

Pretparazītu pūderi var izmantot gan mājdzīvniekiem, gan putniem. Iznīcina arī ekotoparazītu (utis, blusas, ērces u.c.) agrīnās formas, kūniņas un olniņas. Lieto izkaisot dzīvnieka apsalpojuma, sukājot pret spalvu, kā arī dzīvnieku guļvietā un citās vietās uz mīkstajām mēbeļiem, paklājiem.

Pretblusu līdzekļus neiesaka lietot slimiem un izveseļošanās stadijā esošiem dzīvniekiem, grūsniem dzīvniekiem. Lieto dzīvniekiem, kas sasnēguši desmit mēnešu vecumu.

Rudens nāk, rudens nāk,
Visi koki gauži raud;
Pried' ar egli, tie neraud,
Tiem paliek zali svārk!

Darbi dārdārzā

Septembrī turpina astilbiju, funkiju, flokšu, ziemasteru, zeltslotiņu un citu ziemcietīgu veģeru dārdārzu un parstādīšanu. No leceklim laukā izstāda divgadīgo puķu un ziemcietīgu stādus. Pēdējais laiks iestādīt narcises, hiacintes un sīkās sipolpuķes, bet mēneša beigās jāsak stādīt tulpes. Tulpes var stādīt arī oktobrī, tomēr patīkamāk to darīt tad, kad ārā vēl ir samērā silts. Pēc stādīšanas vēlams apliet un pēc tam mulčēt ar kūdru vai lapu kompostu.

Sāk izrakt gliadiolas. Tūlīt pēc izrakšanas nogriež lapas un saknes, nopurina lieko zemi vai pat nomazgā sipolus un novieto tos žāvētavā. Optimālā žāvēšanas temperatūra ir 25°C. Apmēram pēc nedēļas notīra vecos bumbuļsīpolus, izbrāķējot bojātos.

Pirms salnu iestāšanās pierauš augšni dārdārzu ceļiem, lai pasargātu gumus no apsalsanas. Kad dārdārzu virszemes daļas nosalušas, stublājus nogriež 10-15 cm augstumā un gumus izrok.

Sikziedu krizantēmas izrok, nenopurinot zemes, izstāda 14-16 cm podiņos un pārvieto uz siltumnīcām vai plēviņu mājam. Var stādīt arī siltumnīcu augsnē, dobēs. Tās regulāri jālaista un bagātīgi jāvēdina.

Agraraj uzziedēšanai paredzētos tulpiņu, narcīsu un hiacīnu sipolus iestāda kastītēs vai podiņos un apsakņo speciālās telpās, kur var pazemināt temperatūru. Optimālā sipolpuķu apsakņošanās temperatūra ir 9°C.

Septembrī ir vislabākais laiks liiju pārstādīšanai. To sipoli jānā vietā jāstāda tūlīt pēc izrakšanas, neapkalējot saknes. Vāc viengadīgo puķu sēklas. Pirms salnām visas istabas puķes jāsaņem telpās.

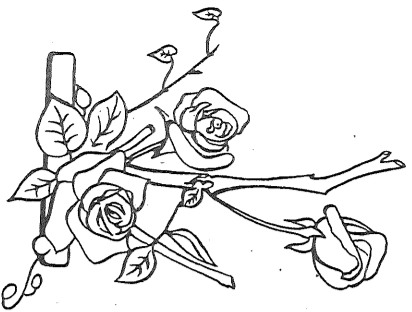
Oktobrī ļoti daudz darba ir sipolpuķu cientiņiem. Pirmajā divās nedēļās jāiestāda visas tulpes. Mēneša pirmajā dekādē jābeldz gliadiolu, montbrēciju un acidantēru bumbuļsīpolu izrakšana. Montbrēciju bumbuļsīpolus nedrīkst tik stipri izžāvēt kā gliadiolu. Var izrakt arī galtoniju sipolus. Tos ziemā glabā vēsās telpās, pārbertus ar sausu pakaišu kūdru. Galtonijas un montbrēcijas var pārziemināt arī dārzā. Tad, iestājoties salam, dobes pārsež ar 20-30 cm biezu sausu lapu vai pakaišu kūdras kārtu.

Ja izdēvies no salnām pasargāt dālijas, tās zied līdz mēneša vidum; ja laksti apsalsuši, puķes jāizrok tā, lai nenolauztu gumu kakliņus.

Mēneša vidū izrok maijpuķīšu sakņņus. Sakņņus ar resniem, labi attīstītiem pumpuriem izņemot uzziedēšanai, bet ar tievām un smailiem pumpuriem — tālākai audzēšanai.

Sagatavo pārziemošanai rožu un mežvītenju stādījumus. Rožiem saīsina dzinumu galotnes, izgriež vārgos un liekos zarus un krūmus atlāpo. Garākos dzinumus uzmanīgi pieliec un piesedz ar skūļiem. Galīgi plesēgsanu izdara, kad augšne sasalsusi 50-10 cm dziļumā.

Atmiņai no Vasaras

Sandra Ozola vairāk pārzina veteļos apstākļus. Pavisam nesen dāmas veidoja galdā un sienas dekorus, kuri tika izvietoti Aglonas bazilikas ēdamzālē, Celtnieku ielas svētkos arī izmantoti viņu veidoti pušķi. Klusa ideja ir ziedu svētki pirms Trisvairgāņu spēlēm nākošgad Prēļos.

Floristikas apguve sākas ar izprāni par to, kas ir ziedu pušķis, spirāles kātu salikuma tehnika, galdā dekorī, kurus veido, izmantojot oāzes (ar ūdeni piesūcināts materiāls, kura sasprauz ziedus), kā arī telpu dekorī. Vienkāršs ziedu pušķis izveidams pēc «patīk vai nepatīk» principa, bet floristi tajā noteikti saskatīs piederību kādam no daudzajiem stiliem. Novocijās ir pierādīts, ka viena pušķi nesadzīvo, piemēram, roze un nelīce. Savu mūžu pušķis nokalpo un dekoratīvās īpašības tādēļ nezaudē. Cik tad ilgi ir pušķa mūžs? Orhidejas un antūrijas jūs priecēs nedēļu, pat divas, bet roze vai dārza puķe savu skaistumu glabās pīnurnu un režģu izmantojumus kompozīciju veidošanā, ruļļu materiālu «apaudzējot» ar dzīvās dabas elementiem. Latvijas lauku rajonu plīkstās un pagastos ziedu kārtotāja jeb florista arodam ir nākotne, daudzviet šādu cilvēku trūkst. Ar kādu domu ziedus kārtotnāk un brauc šo kursu dalībnieces?

Veneranda Dzene ir no Prēļiem, viņai jau izsenis patīkusi visdažādāko krāsu ziedi. Īpaši tuvas ir nelīces. Pēc kursu beigšanas ir doma likt savas prasmes lietā gan mā-

jās, radot prieku tuviniekiem, gan arī meklēt abjostošu darbību, kur savas idejas realizēt. Tagad arī mājas vāzēs tiek likti pašas veidoti ziedu kārtotņi, un nav taishiba, ka plīkstniekam jau nav ko pušķī likt. Venerandas kundze dzīvo siera rūpnīcas rajonā un, kopš iet kursus, biežāk izmet likumīnu pa parka takām — tur varot atrast visdažādākos materiālus savien darbiem.

Līga Upeniece no Vārkavas pagasta interesējas par puķu audzēšanu, to pareizu kopšanu. Viņa saka: «Varbūt es nebušu pārdevēja vai floriste, taču sev tuvos cilvēkus prātīsu iepriecināt. «Kam tev tas vajadzīgs, kur tu liksi šīs zināšanas?», agrāk teica mājnieki, tagad gan vairs ne». Nu nevarot beigt brīnīties par Līgas veikumu. Pavisam nesen 1. septembra pušķīti izveidojusi savam dēļņam. Prielieta Elizabete Piskunova mācībām laiku atradusi, neskatoties uz to, ka ir sešu bērnu māmiņa. Pirme viņas darba vērtējāji bijuši bērni, mamma katram līdzī uz skolu iedevusi pašas rokām gatavotu ziedu kompozīciju. Kompozīmentu māmiņas darbam neesot trūcis. Satikšanās ir kā svētki, jo kursu dalībnieces tiekas ik darbības. Patīkama aizrašanās izkļied drūmās domas un ikdienas pelēcību, kas neizbēgami uzmacas, pa māju vien grozoties. Ja ziedu pušķis būtu jāveido tuvam un mīlam cilvēkam, Elizabete izvēlētos ziedus saules krāsā un veidotu dzeltenu rudbeķļu pušķi.

15. oktobrī dalībnieces kārtos kursu beigšanas eksāmenu, saņems sertifikātu, kas apliecinaš viņu zināšanas floristikā. Pieņemot mūsu rajona dāmas nu prātis lēņpt ziedu valodā sapni, ko ikdienā tuvajam cilvēkam patēlkt ir grūti vai tam daudzreiz vienkārti neatltek laika.

Tests Tests Tests

«Jā» un «Nē»

Atbildot uz piedāvātajiem jautājumiem, varēsiet kaut mazliet labāk iepazīt sevi! Uz jautājumu jāatbild «jā» vai «nē».

1. Vai bieži ir veļšanās pēc jauniem iespaidiem?
2. Vai bieži ir vajadzība tikties ar draugiem, kuri saprot?
3. Vai esi bezrūpīgs cilvēks?
4. Vai viegli kadam atbildēt ar «nē»?
5. Vai rūpīgi apdomā, pirms ko uzsāc?
6. Ja apsolī ko izdarīt, vai vienmēr turi vārdu?
7. Vai bieži ir garastāvokļa maiņas?
8. Vai parasti ko saki un dari ātri, bez ipašas domāšanas?
9. Vai bieži jūties nelaimīgs bez ipašiem iemesliem?
10. Vai strīdā dari visu, lai pierādītu savu taisnību?
11. Vai rodas neveiklības sajūta, kad gribi uzrunāt simpātisku sievieti(cu)?
12. Vai gadās «iziet no rāmļiem» un ļoti noskaisties?
13. Vai bieži rīkojies mīkļa iespaidē?
14. Vai uztraucies par to, ka izdarīji vai pateicī ko tādu, ko varbūt nevajadzēja?
15. Vai labāk izvēlies grāmatu lasīšanai vai tikšanās ar cilvēkiem?
16. Vai tevi viegli aizvainot?
17. Vai patīk būt sabiedrībā, pazīrtu pulkā?
18. Vai tev dažkārt rodas domas, kas gribas slēpt no citiem?
19. Vai tieša, ka dažkārt esi tik enerģijas pārpilns(a), ka viss rokas deg, bet dažkārt pilnīgi apātisks(a)?
20. Vai izvēlies mazāk draugus, bet lai tie būtu īpaši tuvi?
21. Vai bieži sapņo?
22. Kad uz tevi kļiedz, vai atbildi tāpat?
23. Vai tevi bieži moka vainas apziņa?
24. Vai visi tavī ieradumi ir labi?
25. Vai vari dot jūtam pilnuvalu?
26. Vai uzskati sevi par jūtīgu cilvēku?
27. Vai tevi uzskata par dzīvniecīgu un jautru?
28. Vai bieži izdarot ko svarīgu, tev ir vainas apziņa, ka varēji izdarīt labāk?
29. Vai vairāk klusē, kad atrodiies citu cilvēku sabiedrībā?
30. Vai dažkārt tenko?
31. Vai gadās, ka nevari aizmigt, jo visādas domas līen galvā?
32. Ja gribi ko uzrunāt, vai informāciju 1) meklē grāmatās vai 2) jautā kādam? 1 — jā, 2 — nē.
33. Vai mēdz būt sirdsklauves?
34. Vai patīk darbs, kas prasa pastāvīgu uzmanību?
35. Vai mēdz būt drudzē lekmes?
36. Vai vienmēr iegādājies transporta bagāžai biļeti, ja domā, ka kontroles noteikti nebūs?
37. Vai jūties nepatīkami sabiedrībā, kur cits citu veļk uz zobā?
38. Vai esi viegli aizkaitināms(a)?
39. Vai patīk darbs, kas prasa ātru rēību?
40. Vai uztraucies par kaut ko, kas varētu atgadīties?
41. Vai ej lēni un nesteidzīgi?
42. Vai gadās nokavēt?
43. Vai bieži redzi nepatīkamus sapņus?
44. Vai patīk plāpāt arī ar nepazīstamiem cilvēkiem?
45. Vai traucē kādas fiziskas sāpes?
46. Vai justos ļoti silti, ja ilgāku laiku nebūtu iespējams satikties ar citiem cilvēkiem?
47. Vai uzskati sevi par nervozu?
48. Vai starp paziņām ir cilvēki, kuri ļoti nepatīk?
49. Vai esi pašpārliecināts(a)?
50. Vai ātri apvainojies?
51. Vai uzskati, ka grūti gūt baudījumu parastā balīnē?
52. Vai traucē doma, ka esi ar kaut ko siltāks(a) nekā citi?
53. Vai tev viegli radīt jautrību garlaicīgā sabiedrībā?
54. Vai mēdz runāt par lietām, kuras nezini?
55. Vai uztraucies par savu veselību?
56. Vai patīk pajokoties ar citiem?
57. Vai moka bezmiegs?

Tagad jau raksta atbildes uz jautājumiem nr. 1, 3, 8, 10, 13, 17, 22, 25, 27, 29, 39, 44, 46, 49, 53, 56 un nr. 5, 15, 20, 32, 34, 37, 41, 51. Jāsaskaita, cik ir «jā» un cik — «nē». Ja «jā» ir vairāk nekā 12 reizes, tad pieder pie 1. grupas, ja «nē» ir vairāk nekā 12 reizes — pie 2. grupas.

Tālāk, ja atbildes uz jautājumiem nr. 2, 4, 7, 9, 11, 14, 16, 19, 21, 23, 26, 28, 31, 33, 35, 38, 40, 43, 47, 50, 52, 55, 57 vairāk nekā 12 reizes ir «jā», — 3. grupa.

No Ginesa rekordu grāmatas

Vislielākais!

Pašlaik par vislielāko un visvarenāko pasaulē dzīvojošo kaķi tiek uzskatīts kaķis varda Koto, kas dzīvo Norveģijā. Songdāla. 1998. gada februārī viņa svars bija 16,7 kg, bet kakla apkārtmērs — 36 cm. Toties vislielākais un visvarenākais kaķis,

Vislielākā zivs

pasaulē ir vaļa haizivs, kas dzīvo Atlantijas, Indijas un Klusa

okeāna siltajos ūdeņos. Pirmo reizi šī zivs tika nokerta 1828. gadā pie Dienvidāfrikas krasta ar mērķi izmantot to zinātniskajiem pētījumiem. Dienzēl zinātniski pētījumi kopš tā laika veikti tikai ar dažām retajām zivīm. Viens no tām bijusi 12,65 m gara, un tās apkārtmērs bijis septiņi metri, bet svars — aptuveni 70 tonnas. Lai gan zivij ir tik lieli izmēri, viņa parasti cilvēkiem nav baidāma, bet svars — aptuveni tāš aprīt. Vistamāk, vaļa haizivs ķūdamni noturējusi laivu par citu haizivī, kas varētu būt konkrūte tiesības uz teritoriju un brīvību.

mai, barojoties ar planktonu, kas atrodas sīlo okeāna ūdeņu virspusē. Tomēr pasaulē kļīst nosāēti, ka šis zivs esot uzbrūkušās laivām un mēģinājušas tās aprīt. Vistamāk, vaļa haizivs ķūdamni noturējusi laivu par citu haizivī, kas varētu būt konkrūte tiesības uz teritoriju un brīvību.

Kursi organizēti ar Valsts nodarbinātības dienesta starpniecību, dodot iespēju izglītoies tieši tām sievietēm, kuras pašlaik nestrādā algo-tu darbu. Dāmas apguš ziedu kartošanas mākslu Zanes Prapņevskas un Sandras Ozolas vadībā. Konsultācijas sniedz māksliniece Veronika Smāne, auglīkopība Prēļu amatnieku biedrības vadītāja Monika Lindāne. Zane Prapņevska ir meitene no Vanagu puses, mācījies dalīdārtzniecībā, floristikā un tagad strādā ziedu salonā Rīgā, viņa dalībnieces iepazīstina ar jaunākajām tendencēm, kas valda ziedu modē, savukārt

Sandra Ozola vairāk pārzina veteļos apstākļus. Pavisam nesen dāmas veidoja galdā un sienas dekorus, kuri tika izvietoti Aglonas bazilikas ēdamzālē, Celtnieku ielas svētkos arī izmantoti viņu veidoti pušķi. Klusa ideja ir ziedu svētki pirms Trisvairgāņu spēlēm nākošgad Prēļos. Floristikas apguve sākas ar izprāni par to, kas ir ziedu pušķis, spirāles kātu salikuma tehnika, galdā dekorī, kurus veido, izmantojot oāzes (ar ūdeni piesūcināts materiāls, kura sasprauz ziedus), kā arī telpu dekorī. Vienkāršs ziedu pušķis izveidams pēc «patīk vai nepatīk» principa, bet floristi tajā noteikti saskatīs piederību kādam no daudzajiem stiliem. Novocijās ir pierādīts, ka viena pušķi nesadzīvo, piemēram, roze un nelīce. Savu mūžu pušķis nokalpo un dekoratīvās īpašības tādēļ nezaudē. Cik tad ilgi ir pušķa mūžs? Orhidejas un antūrijas jūs priecēs nedēļu, pat divas, bet roze vai dārza puķe savu skaistumu glabās pīnurnu un režģu izmantojumus kompozīciju veidošanā, ruļļu materiālu «apaudzējot» ar dzīvās dabas elementiem. Latvijas lauku rajonu plīkstās un pagastos ziedu kārtotāja jeb florista arodam ir nākotne, daudzviet šādu cilvēku trūkst. Ar kādu domu ziedus kārtotnāk un brauc šo kursu dalībnieces? Veneranda Dzene ir no Prēļiem, viņai jau izsenis patīkusi visdažādāko krāsu ziedi. Īpaši tuvas ir nelīces. Pēc kursu beigšanas ir doma likt savas prasmes lietā gan mā-

Sandra Ozolas, Veras Mitrofanovas un Līgas Upenieces rokās top sienas dekorā Aglonas bazilikas ēdamzālēs rotāšanai.

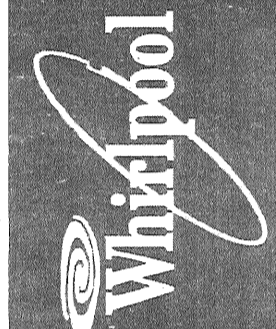
Sandra Ozolas, Veras Mitrofanovas un Līgas Upenieces rokās top sienas dekorā Aglonas bazilikas ēdamzālēs rotāšanai.

Sandra Ozolas, Veras Mitrofanovas un Līgas Upenieces rokās top sienas dekorā Aglonas bazilikas ēdamzālēs rotāšanai.

Sandra Ozolas, Veras Mitrofanovas un Līgas Upenieces rokās top sienas dekorā Aglonas bazilikas ēdamzālēs rotāšanai.

Sandra Ozolas, Veras Mitrofanovas un Līgas Upenieces rokās top sienas dekorā Aglonas bazilikas ēdamzālēs rotāšanai.

Sandra Ozolas, Veras Mitrofanovas un Līgas Upenieces rokās top sienas dekorā Aglonas bazilikas ēdamzālēs rotāšanai.

KLĀT RUDENS - RAŽAS LAIKS!
Arī Whirlpool piedāvā svaigāko savu izstrādņu produktu sēriju - augšas ielādes veļasmašīnu jauno paaudzi

Jaunā Whirlpool augšas ielādes veļas mašīnu paaudze ir radīta, domājot par XXI gadsimta klientiem. Jaunās veļas mazgājamās mašīnas apvieno sevī nevainojamu kvalitāti un drošību, kā arī funkcionalitāti un eleganci. Virkne novatorisku risinājumu garantē vēl labākus mazgāšanas rezultātus un atvieglo to lietošanu. Pateicoties jaunajam estētiskajam iekārtas noformējumam, veļas mazgājamā mašīna atbilst 2000. gada prasībām.

Jauna tilpnes konstrukcija

Platās tilpnes durvis ļauj ērti ielikt un izņemt veļu. Caurumu skaits tilpnē ir palielināts no 706 līdz 1752. Tas ievērojami uzlabo veļas mazgāšanas, skalošanas un centrifugēšanas kvalitāti.

Jauns nodalījums mazgāšanas līdzekļiem

Jaunais mazgāšanas līdzekļu nodalījums ir pilnīgi izņemams no korpusa. Tas ievērojami atvieglo tā tīrīšanu (pietiek tikai noskatot zem ūdens strūkļas).

Līdzsvarotās durvis

Jaunās līdzsvarotās durvis paliek atvērtas jebkurā leņķī, kas ievērojami atvieglo lietošanu. Veļu tagad var netraucēti izņemt no veļas mazgājamās mašīnas.

Filtrs "Slazds"

Jaunās veļas mazgājamās mašīnas ir aprīkotas ar īpašu filtru, kas aiztur nejausi apgērbā aizmirstus sīkus priekšmetus (monētas, podziņas, saspraudes). Filtrs atrodas veļas mazgājamās mašīnas priekšpusē un ir viegli pieejams. Turklāt visi jaunās veļas mazgājamās mašīnas modeļi ir aprīkoti ar pašattīrošos sūkni, tāpēc filtra tīrīšana nav sarežģīta.

"Sestais priāts" (AWT 8123D)

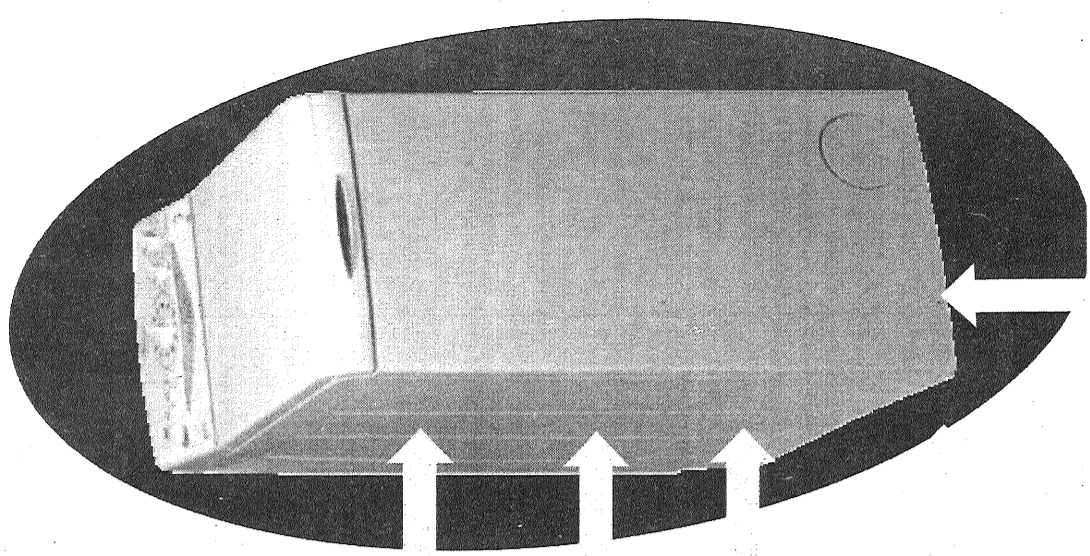
"Sestais priāts" nodrošina visišāko mazgāšanas laiku ar vismazāko ūdens un enerģijas patēriņu, tajā pašā laikā garantējot vislabākos mazgāšanas rezultātus.

SEPTEMBRĪ, PĒRKOT JĒBKURU Whirlpool VEĻASMAŠĪNU - DĀVANA Ls 70, - VĒRTĪBĀ!

SPEKTRS

PREIĻOS, RAĪNA bulv 17,
 TEL/FAX 53-22043
 E-MAIL spekt@apollo.lv

«NOVADNIEKA» gadalaiki

tragonis, dilles, baziliks u. c.

Burkānus, selerijas, pētersiljus un puravus rūpīgi nomazgā, nogriež lapas. Saknes notīra, sasmalcina skaidās vai sīki sagriež. Lapas pārļasa, atdala dzeltenošās, kā arī koknainos stublājus. Katlīnā sakarsē pusi eļļas. Tajā pakāpeniski liek un maisot apcep burkānus, sīpolus vai puravus, selerijas vai pētersiljus. Apceptām saknēm pievieno nomizotus sagrieztus tomārus. Cepšanu turpina maisot, lai masa nepieļūtu. Kad tā iebļēvējusī, pievieno sāli, cukuru, etiķi vai citronskābi pēc garšas, maltus sarkanos vai melnos piparus, sasmalcinātus zaļumus un karsē vēl 5 minūtes. Verdošu pildu rūpīgi sagatavotās sausās, karstās burciņās, pārlej izkaršētu eļļu, traukam uzliek plastmasas vāciņu vai pārslēn ar celofānu, foliju vai pergamentu.

Dārzeņu marinādē

Izmantojami dažādi dārzeņi, gļītak izskatīties sīkie. Katru dārzeņi atsevišķi apvāra viegli sāļā ūdenī. Atdzesētus rūpīgi karto burciņās — tomātu ripiņas vai mazus tomātiņus, burkānus, nepiebrīdēju pupiņu veselas vai sagrieztas pākstis, ziedu kāpostu rozītes, zirnīšus, pērļu sipoliņus, sviesta becinās, baravikas, rudmiesītes, puravus u. c. Marinādi gatavo no 3% etiķa šķīduma un garšvielām. Izmantojot etiķa esenci, lītram uzvārīta ūdens pievieno 3 ēdamkarotes esences, ēdamkaroti cukura un tējkaroti sāls.

Ar atdzesētu marinādi pārlej

dārzeņus, traukam uzliek vāciņu. Pēc nedēļas šķidrumu nolēj, uzvāra, atdzesē un no jauna ugunsdrošā stikla vai māla traukā, piespiež ar nelielu slogu,

Abelu lapu tēja

Tēju gatavo no dzeltēt sākumšām ābeļu lapām. Nomazgāšanas, mitras lapas liek emaljētā, ugunsdrošā stikla vai māla traukā, piespiež ar nelielu slogu,

Cik ilgi jāgaida, lai sēstos pie stūres

Alkoholisks dzēriens	Izdzerātais daudzums	Devu skaits	Promiļu skaits	Cik ilgi jāgaida, lai promiļles būtu zem 0,5
Alus (gaišais)	1 pudele (0,5l)	1,5	0,23	—
(tumšais)	1 pudele (0,5l)	2,5	0,38	—
Sausais vīns	1 glāze (150g)	1	0,15	—
	1 pudele (0,7l)	6	0,9	3 st.
Līķieris	1 glāze (60 g)	1,5	0,23	—
	1 pudele (0,5l)	10	1,5	7 st.
Degvīns	1 glāzīte (30 g)	1	0,15	—
	1 pudele (0,5l)	15	2,25	12 st.
	1 pudele (0,7 l)	20	3,0	18 st.

ko cilvēks uzņēmis. Jo vairāk, jo organisms ātrāk izskalojas. - 0,15 promiļem, bet sievietēm no 0,08 - 0,10 promiļem stundā. Vecāki cilvēki noreibst ātrāk nekā jaunie.

Vēl var!

Vēl var vienu otru burciņu vai kārbīņu piepūlcēt ziemeļpa- redzētajiem krājumiem. Dārzeņu īpašniekiem, noņemot zirņu vai pupiņu stīgas, starp sēklī atstātajām pākstīm atradīsies novēloti aizmetušās, vēl nenobriedušās. Vēlino gurķu dobē nepacelīti skumst mazmazi gurķīši un jīmst ielīe, pārū- gušīe. Kamēc gan uz lauka jāatstāj mazās bietītes? Veselā veidā vai sasmalcināti iemarinētām tām netrūks piekrišanas.

Svaigi sāļtie gurķi

1 kg gurķīšu, 5 ēdamkarotes sāls, ķiploki. Mazus, nesavītus un nesa- dzeltējušus gurķus rūpīgi no- mazgā aukstā ūdenī, liek tīrā burkā, katru kārtu pārkausa ar sāli, sasmalcinātiem ķiplokiem. Traukam uzliek vāciņu, novieto ledusskapī vai vēsā telpā (0 līdz 5° C). Uzglabājot ledusskapī, sāls var būt mazāk. Pirms lieto- šanas gurķi jānomērcē. Izmantojami salātos un ēdīenu rotāšanai — saglabā spilgti zaļu krāsu.

Tāpat var iesāīt arī lielus, pāraugušus gurķus. Tos griež gareniski uz pusēm vai biežās šķēlēs, izņem sēklas, apsāļa un blīvi kārto traukā. Uz pusēm grieztos gurķus var arī pildīt ar novārtām, sasmalcinātām un ar sīpoliem sajauktām saknēm.

Sīkie gurķīši etiķi

Gurķīšus rūpīgi nomazgā, apber ar sāli. Pēc 10 stundām no sāls izņem, noslauka, liek burkā kopā ar sīkiem sīpoliem, smaržīgiem pipariem, estragonu, krustnagliņām, sarkano pi-

Dārzeņu maisījums eļļā

2 burkāni, neliela selerija, 2 pētersilji, 2 sipoli vai puravi, 1 kg tomātu, 1/2 glāze eļļas, sāls, cu- kurs, etiķis vai citronskābe, pi- pari, garšaugu zaļumi — es-

Ar atdzesētu marinādi pārlej

dārzeņus, traukam uzliek vāci- ņu. Pēc nedēļas šķidrumu nolēj, uzvāra, atdzesē un no jauna ugunsdrošā stikla vai māla traukā, piespiež ar nelielu slogu,

Ar atdzesētu marinādi pārlej

dārzeņus, traukam uzliek vāci- ņu. Pēc nedēļas šķidrumu nolēj, uzvāra, atdzesē un no jauna ugunsdrošā stikla vai māla traukā, piespiež ar nelielu slogu,

Ar atdzesētu marinādi pārlej

dārzeņus, traukam uzliek vāci- ņu. Pēc nedēļas šķidrumu nolēj, uzvāra, atdzesē un no jauna ugunsdrošā stikla vai māla traukā, piespiež ar nelielu slogu,

Cik ilgi alkohols turas asinīs?

Pielaujama alkohola li-

menis asinīs, ar kādu at-

ļauts vadīt transportlīdzekļi

ir 0,49 promiļes. Nevar

viennozīmīgi apgalvot, ka

šādu alkohola koncentrā-

ciju dos viena alus pudele,

kā pieņemts domāt. Grūtī

pateikt arī to, kā cilvēks jū-

tas izdzēris šādu daudz-

mu sīvā. Alkohola dau-

dzums asinīs ir atkarīgs

no dažādiem faktoriem:

no izdzertā alkohola kvali-

tātes un stipruma. Visātrāk uz-

sūcas 10 - 20 grādu stiprais

alkohols. Šapmanietis satur

ogļskābo gāzi, kas paātrina uz-

sūkšanos, visgausāk šis pro-

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Darbi lauksarī

Sākums 1. lappusē.

Telpās, kur apskatno uzzielināmos sipolaugus, regulāri pārbauda temperatūru un mitrīna gaisu. Jāzīmāna, lai neieviešas grauzēji.

Samazinoties apgaismojumam, telpaugi palēnina augšanu, tādēļ tie patērē mazāk ūdens. Telpās ar centrālāpkuuri gaisa jāmitrina. Stipri jāsamazina kaktusu līšana. Kaktusi vislabāk pārzīemo gaisās, vēsās (8-10° C) telpās.

Novembris turpina stādīt lapu kokus un krūmus. Mazāk ziemeļtiego kultūru stādus labāk patērēnāt pieraktus. Tā tos vieglāk pārsargāt no sala.

Novembrī jābeidz augšenes sagatavošana nākamā gada stādījumiem. Kosūndārza no ceļiem un laukumiem nogrābji nokrītūsās lapas. Zem krūmiem un dzīvžogiem lapas jāstājā, jo tās veido dabiskiem zemessēdži, kas pasargā augsnī no izkaišanas, saknes no sala un satrudot nodē kā mēslojums. Savāktās lapas jāizņemto lapu trūdernes un kompostu gatavošanai. Sadedzina vai dzīļi aprok tīkai silīmo augu atliekas.

Piesedz sala jūtīgākās ziemeļcieles un sipolaugu stādījumus, kā arī visas rudenī stādītās puķes. Labākas segmateriāls ir laba pakaišu kaudra. No samīršanās kaudru pasargā, pāršedzot ar polietilēna plēvi, ruberoidu vai citu līdzīgu materiālu.

Lai stādījums nebija grauzēji, vairākās vietās dārzā izliek drenu caurules ar sahnētiem ēsmu. Regulāri pārbauda sipolu un gumu glabātnes, kā arī apskatnosānas telpas.

Istabas augus vairs nemēslo, ievērojami samazina to līšanu, bet pastiprina to smidzināšanu. Augus novieto tuvāk gaismai. Ataudzēšanas ciklamens jātur apmēram 18° C temperatūrā. Tās sākt ziedēt. Laista uzmanīgi, tā, lai ūdens neiekļūst cēra centrā. Tur siltuma un bagātīgi laista kalās. Tās mēslo reizi nedēļā. Arī agrinās acālijū šķīmes pārvieto siltumā, regulāri laista, mēslo un mitrina gaisu. Jāiekārto papildgaismojums sanpauļājam, tās turpina ziedēt arī novembrī.

Kā nopirkt labas kurpes

Lai gan apavus parasti vērtējam pēc tā, vai tie mums patīk tiri vizuāli, tomēr kvalitatīvei nozīme ir pat lielāka — lai arī cik labi kurpes izskatītos veikalā plauktā, tomēr nobērti papēži vai atļimējusies pazole nebūt nav tas, par ko vēlamies atdot savu naudu.

Pilnīgas garantijas pirkšanas brīdī jums nevienš sniegt neapsēs, tomēr neadaudz zināšanas un vārgūma ļaus vismaz daļēji izvalīties no iespējamām nepatīšanām.

Kā pareizi izvēlēties apavus

Pirmkārt jau vispārīgā lietā — apavi jāiegādājas precīzi atbilstoši izmēram un pēdas plinīgumam, pretējā gadījumā, pat ja izdosies tos ievākt, tie deformēsies un bus maz izturīgi.

Izvēloties apavus, uzmanīgi pavērtiet, kādi tie izskatās. Ja kurpes ražojusi «solīda» firma ar pasaulē zināmu vārdu, tad visas kurpes detālas bus precīzi nostrādātas, to siluets bus nobēgts (apavu speciālisti siluētu par nobēgto uzskata tad, ja kurpve vienlīdz labi izskatās gan no augšpusēs, gan sāniem, gan aizmugurēs). Šādām kurpēm nemēdz būt arī nenozīmīgi defekti, piemēram, nenosūpīnātū diega galu vai šuvuma līnijā izlaistu dūrienu. Turklāt firmas izstrādājumi tiek precīzi marķēti — uz pazoles redzama tās firmas pazīšanās zīme, kas ir ražojusi šīs pazoles, bet pašas apavu fabrikas firmas zīme zābakleim parasti atrodama stulma daļā, bet kurpēm — uz pēdas.

Ja šo acimredzamo augstās kvalitātes līecību nav, tad jums nav paveicies — vai nu jūs esat iegādājušies viltojumus, vai arī sīkuma dēļ izbrāķētu produkciju, par kuru tiek prasīta nepamatoti augsta cena (brāķis, lai arī neliels, ir brāķis).

Apavu defekti

Prakse liecina, ka defekti ne tikai ietekmē apavu ārējo skatu, tie attiecas arī uz apavu kvalitāti valkājot.

Visbiežāk mūs «iepriecina» pazoles atļimēšanās — veidojas sprauga starp kurpes augšdaļu un pazoli, un slāpja laikā kājas izmīkst. Pēc tam varat būt pīrcīgi, ja esat tikuši cauri tikai ar iesnām. Rupīgi nopēļiet līmējuma vietu, nekaitējoties pameģināt pazoli noplēst — ja kurpes kvalitāte ir laba, tas neizdosies.

Cits visai izplatīts defekts — apavi zaudē formu, to purngala un pēdas daļa visai strauji atāllīnas no labas formas apava ideāla. Bieži šādi apavi arī nobērz kājas. Ja varat to atļauties, tad ādas kurpēm, īpaši no smalkas ādas, vajadzētu būt ar oderi, bet šādas kurpes ir attiecīgi dārgākas.

Kurpes virsdaļas papēža daļai jābūt ērtai, bet stingrai, pretējā gadījumā tā ar laiku «nosēdīsies» un vīrs papēža veidošies neglīta krunka. Pārktot sievietšu kurpes ar sprādzītem, apskatiet to piesūpīnājuma vietu — visām metāla daļām jābūt «izolētām» no kājas ar plānas ādas lentīti, savādāk var gadīties, ka tās plēsis zekļokses.

Pārktot apavus tīrgū vai par savu labo slāvu ne īpaši domājošos veikalos, var gādīties, ka kurpes ilgi nogaļiņas noliktavās. Pat ja puļķēļ noslaucīti, kurpe no līgas stāvēšanas var būt deformējusies un šuvju diegi zaudējusī izturību. To varat pārbaudīt, šuves vietu stipri izliecot, ja dīegs pārtrūkst, kurpes pīrkt noteikti nav vērts.

Dabīgā āda vai ādas aizvietotājs

Apavi no dabīgās ādas parasti ir jutami dārgāki, tomēr cenas starpība ir tā vērtā.

Dabīgā āda vienmēr ir siltā, par to varat vienkārši pārliecināties, pietiek pieskarties ādas virspusei. Paturot delnu vai pīrktus uz maksīgās ādas, tie svīst. Ādas aizvietotāja virspuse ir ārēji nevainojama, tā ir pārāk gluda. Par dabīgo ādu nevarētu teikt — nevienš dabīgās ādas centimētrs nav pilnīgi līdzīgs citam, tā ir «dzīva».

Maksimā āda sīlkti padodas formēšanai, tādēļ kurpēm purngalā ir sīkas krunčīņas. Šādi apavi sīlkti ienesīgās un nepīrlāgojas kājas formai.

Mītrums, kas rodas pēdai svīstot, nedrīkst krāties apavos. Dabīgā āda «elpo», t. i. tā labi laiž cauri gaisu un mitrumu, tādēļ dabīgās ādas apavos noteikti var justies komfortablāk. Maksīgāie materiāli mitrumu cauri neļaiž, un tas ļoti ātri izraisa neizbēgamu šāna ir gandrīz neizbēgama.

Lai arī bērnu apavi no dabīgās ādas ir salīdzinoši ļoti dārgi (pieaugušo apaviem nez no dabīgās ādas un ādas aizvietojājiem nav tik lielā, tomēr tieši bērniem maksīgo materiālu apavos nevajadzētu īpaši, ja tie ir slēģtie apavi.

«Lai pārtīka ir tavas zāles un tavas zāles lai ir tavā pārtīkā.»

(Pīrkavāts, 5. gadsimts p.m.ē.)

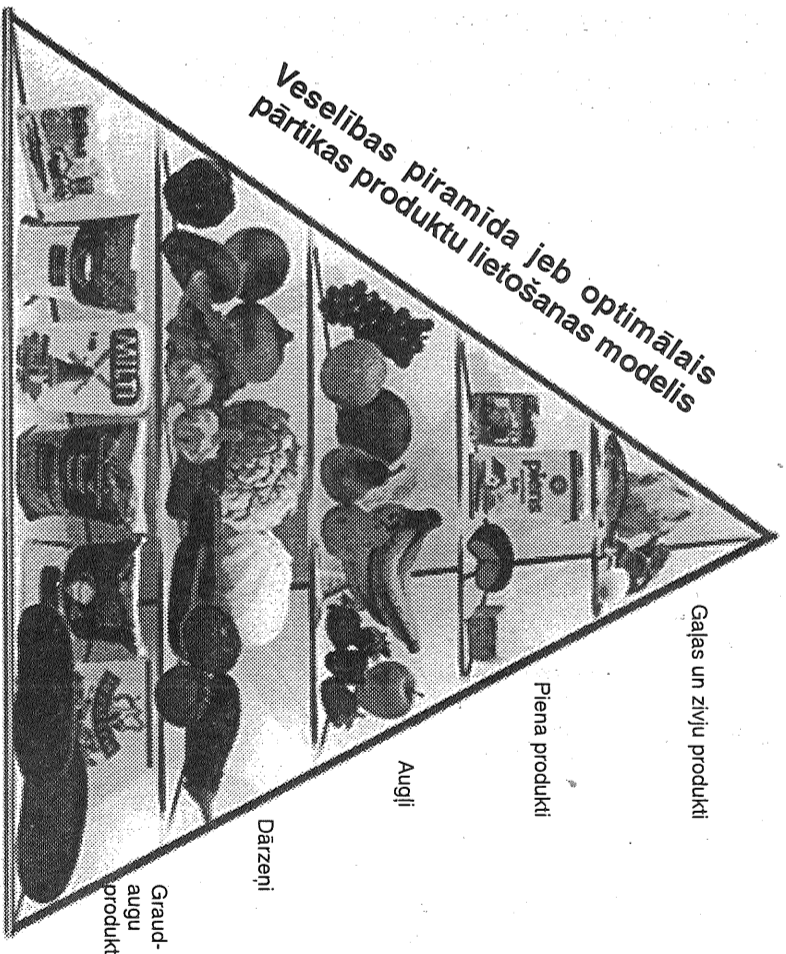
Ja jums bus sagatavoti šādi dārzeņi un augļi, jūs ziemā nebūsiet īpaši atkarīgi no veikalīem

Ģimenei, kurā ir 4 cilvēki, ziemā vajadzētu apēst:

- burkānus (2 kg dienā) — 8 maisus,
- bietes (2 kg dienā) — 3-4 maisus,
- kāļus (0,5-1 kg dienā) — 2 maisus,
- rācenus (0,2 kg dienā) — 1 maisu,
- rutkus (0,2 kg dienā) — 1 maisu,
- svaīgas pētersīļu saknes — 10 kg,
- salerīju saknes — 40 kg,
- ķīrbjus — pēc vēlēšanās,
- purāvus — 10 kg,
- sīpolus — 80 kg,
- ķīplokus — 30 kg,
- svaīgos kāpostus (0,2 kg dienā) — 20 galviņu svaiģā veidā, 100 kg skābēšanai,
- skābos gurķus — 45 trīsliņu burkas, kompoti, sulas — pēc iespējām, ievārījums — pēc vēlēšanās,
- tumepšus salātiem — 0,5 maisus, pupiņas — 5 kg,
- zirņus — 5 kg,
- zāvētus ābolus — 10 kg,
- zāvētas ogas, mellenes, pīlādžus — pēc iespējas,
- kaltētas sēnes — cik vēlas,
- kaltētas garšvielas (pētersīļu, selerīju lapas, dilles) — cik vēlas,
- ābolus — pēc iespējas, medu — 25 kg,
- zāļu tējas — pēc vēlēšanās.

To visu vajadzētu ēst pēc iespējas svaīģā veidā — grauzot tāpat, ivējot salātos, spīežot sulās. Ja minētie produkti bus jūsu paģrabā un pīlelīkamajā, ziemā nebūs jāuztraucas par vitamīnu trūkumu uzīturā. Un, ja vēl visi labumi ir pašu vai pazīstamu cilvēku rokām audzēti, nevajadzēs baģdīties ne par iespējami ģenētiski modificētiem produktiem, ne ar ķīmiju pāmēsloītiem dārzeņiem.

Veselības piramīda jeb optimālais pārtīkas produktu lietošanas modelis

- Grūdas ● Manna ● Mīli ● Griķi ● Rīsi ● Auzu pārslas ● Maize

Ēst

ne tikai garšīgi, bet arī veselīgi ir sens cilvēka sapnis. Tapēc jēdzieni «garšīgi» un «veselīgi» ir jāapvieno, domājot par ēdiena gatavošanu, vārīšanu un cepšanu, lai neizlaiktu dabīsko produktu sastāvu, lai neciestu olbaltumvielu bioloģisko vērtību. Vienmēr jāpdomā, vai ceptie ēdieni ir tie labākie. Tiesa gan, garozīna ēdīenam pīšķīr garšu, bet satur kaitīgas, toksiskas taukvielas, ēdiens kļūst bagāts ar holesterīnu, kas izraisa dažādas slimības. Jācensās samazināt vārāmās sāļš pīvienošānu ēdīenam, kas, pāmērīgi lietojot, ir kaitīga.

Parēizi sabalansēts ēdiens saglābā veselību un darbaspējas jēdkura vecuma cilvēkiem, mazina organisma uzņēmību pret infekcijām un stresu. Neparēizas ēšanas rezultātā (pārmerīgs dzīvnieku tauku un sāļš saturs organismā) rodas — infarkts, smadzenu insulīssīrds mazspēja, asinsspīedīens, zultsakarņu slimības, locītavu bojājumi, veimnīņas traucējumu dēļ cieš kuņģa un zarnu trakts u.c.

Pīerēdze liecina, ka visiem ir zināmas uztura normas, produktu sastāvs un samēra nozīme, bet ļoti svarīgs ir arī ēdīenu gatavošanas veids, un tam jāpīveirš īpaša nozīme un pīletikama uzmanība. Piemēram, gatavojot kartupeļu ēdienu, sāimnīe parasti citīgi tos nomīzo, bet viss vērtīgākāis kartupeļī ir mīzā un pāris milimetrus zem tās. Secinājums — apēdam mazvērtīgo cietī.

Uzlabosim savu veselību, pīveiršot īpašu uzmanību tam, ko mēs ēdam un cik sabalansēta ir mūsu pārtīka. Tam nodērēs šī pārtīkas piramīda.

Bērniem ir mājas

Līvija Rancāne
Mihaila Rukosuļeva foto

Jau kopš 1. septembra Rudzātu speciālās internātskolas jaunajā internātā dzīvo skolas audzēkņi, bet oficiāla šīs ēkas prezentācija notika 9. septembrī. «Novadnieks» bija klāt arī toreiz, kad celtnieki — SIA «Vītne» no Rīgas māju nodeva ekspluatācijā. (Par to lasītājus informējām 06. 07.) Pa šo laiku ir savesta kārtībā arī internāta apkārtnē, ko par rajona budžeta līdzekļiem veica rajona firma SIA «SAU Preiļi». Ēkas prezentācijā piedalījās Latvijas Bērnu fonda prezidents Andris Bērziņš un viceprezidente Vaira Vucāne, rajona padomes priekšsēdētājs Arvids Soldāns, izglītības pārvaldes pārstāvji, celtnieki, preses, televīzijas žurnālisti.

Andris Bērziņš oficiālajā lentas griešanas ceremonijā īsumā rezumēja internāta mājas celtniecības gaitu. Tā izmaksāja 40 tūkstošus latu. Kā teica Andris Bērziņš, pirmo reizi viņš šo skolu apmeklēja kopā ar toreizējā Latvijas prezidenta Gunta Ulmaņa dzīvesbiedri Ainu Ulmani, kas izrādījusi lielu interesi par šo skolu. Aina Ulmane ar starptautisko un vietējo sponsoru labvēlību savākusi pusi no ēkas atjaunošanai nepieciešamās summas — 20 tūkstošus latu. Otru pusi sagādājis Bērnu fonds. «Esmu profesionāls ubags», pajokoja Andris Bērziņš, jo Bērnu fonda līdzekļi ir ziedojumi, dāvinājumi un no sponsoriem izprasīta nauda.

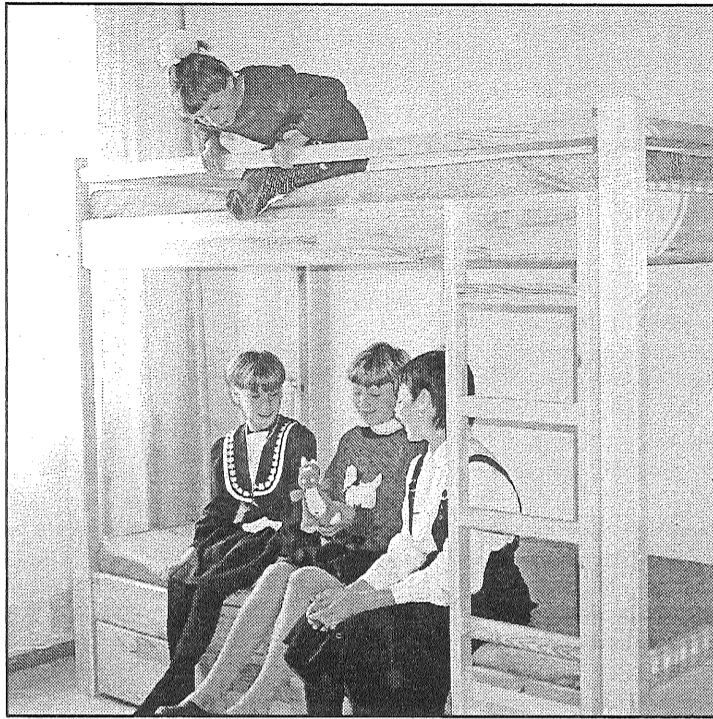
Internāta iekšējo telpu apdarē izmantoti kvalitatīvi un moderni materiāli, tās virtuve un labiercības apgādātas ar jaunākajām iekārtām un mēbelēm, par ko parūpējušās firmas «Elektrolux» (plītis, mikroviļņu krāsnis, veļas mazgājamā mašīna un žāvētājs) un «MNL» (virtuves mēbeles).

Celtnieki no Rīgas, nododot ēku ekspluatācijā, dāvināja satelītantenu. Gulamistabās mēbeles sagādātas par skolas līdzekļiem.

Tā ir vidēji turīga biznesmeņa māja, jau malkojot šampanieti pirmā stāva atpūtas telpā? viesistabā? hallē?, teica prezentācijas viesi. Rudzātu speciālās internātskolas direktore Gunta Jaudzema savukārt pastāstīja par internātā dzīvojošo audzēkņu dienas gaitām. Internātā dzīvo 14 jaunākā vecuma meitenes. Telpas meitenēm likušās tik neierasti skaistas un bagāti iekārtotas, ka dažas pat izteikušas vēlēšanos atgriezties vecajā internātā, kaut arī tur vienā otrā istabā saspīstībā mitinās pa 12-14 bērniem. Te esot pārāk labi jāuzvedas, viņas teikušas. Tomēr daži citi no skolā dzīvojošajiem 65 audzēkņiem izteikuši sarūgtinājumu, kāpēc viņi nav tikuši dzīvot jaunajā internātā. Skolas direktore bērnus mīrinājusi, solot, ka paredzēts uzbūvēt vēl dažus internāta namus.

Par skolas nākotni, konkrēti, par iespējām uzcelt vēl divus trīs jau esošajam internātam līdzīgus namus arī risinājās saruna pēc oficiālajiem prezentācijas apsveikumiem un ziedu pasniegšanas. Arī Bērnu fonda prezidents Andris Bērziņš uzskata, ka šeit varētu izveidoties neliels ciematiņš ar internāta ēkām, kur katrā dzīvotu līdz 20 bērniem, ar atsevišķām darbnīcām. Andris Bērziņš ir apņēmības pilns Bērnu fonda iesāktu labdarības darbu Rudzātu speciālajā internātskolā turpināt, cerot arī uz rajona sātprātī un atbalstu.

Darba kārtībā bija paredzēta arī preses konference. «Novadnieks» An-

● Mūsu mājas ir Galēnos, stāstīja māsa Iveta (no kreisās) un Kristīne (no labās). Manas mājas ir Stabulniekos, teica Tatjana (vidū). Manas mājas ir Rudzētu internātskola, pavēstīja mazā Alise (gultiņas 2. stāvā), bet pirms tam mājas bija Cēsu bērnu namā. Ivetai un Kristīnei vēl ir divi brāļi, kuri arī māsās šajā skolā.

Jaunais internāts meitenēm patīk. Viņas uz šejieni nāk pēc stundām, te vakariņo, brokasto, uzkopj telpas, spēlējas, mazgājas, skatās televīzoru. Ieejot mājā, pie pirmā stāva ārdurvim atstāj ielas apavus un uzvelk čības. Gandrīz kā mājās, gribētos rakstīt, tikai ziemēļ šajā gadījumā salīdzinājums neder. Kā stāstīja skolas direktore Gunta Jaudzema, audzēkņu lielākajai daļai mājas nozīmē nolaistību, nekoptību, nabadzību, bezcerību.

● Rudzētu speciālās internātskolas internāta atklāšanas galvenais moments. Lentīti pārgriež Latvijas Bērnu fonda prezidents Andris Bērziņš (no labās) un rajona padomes priekšsēdētājs Arvids Soldāns.

drim Bērziņam uzdeva vairākus jautājumus.

— Kādu jūs iedomāties Rudzētu speciālās internātskolas nākotni?

— Viss ir atkarīgs no līdzekļiem. Bērnu fonda ieinteresētība ir liela, bet nevēlos mēties ar solījumiem. Tomēr par šo tēmu esam sprieduši, un fonda vēlēšanās ir šeit uzbūvēt vēl vismaz divas mājas, skolas telpas atbrīvojot no internāta un pilnībā atstājot mācību funkcijām. Tā bērniem būtu pati labākā palīdzība. Neviens nevar izauzt par normālu cilvēku, ja līdz 18 gadiem jādzīvo istabā, kurā ar viņu kopā dzīvo 14-15 cilvēki. Cilvēks jau bērnībā tiek psiholoģiski sagrauts. Viņam nav ne sava stūrīša, ne kaut kā personiska. Viņam ir jārada skaista, normāla vide, kas viņu audzina. Lai viņš arī savā dzīvē gribētu kaut ko labu, lai neuzskatītu par normālu visu netīro, slikto, kas bija viņa ģimenē, no kuras tika izņemts.

— Cik gadus jūs vadāt Latvijas Bērnu fondu? Vai šajā laikā valstī kopumā situācija ar bērniem ir mainījusies uz

labo pusi?

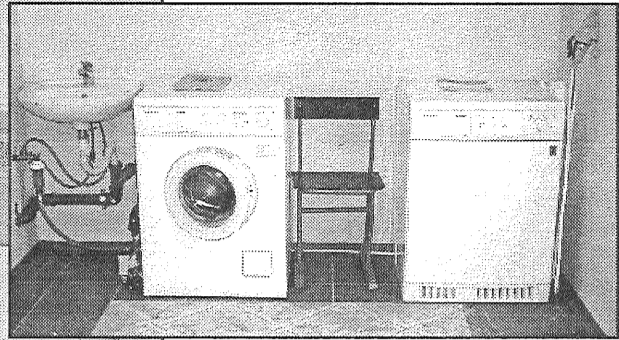
— Tikai atsevišķās lietās, bet kopumā ne. Valstī jautājumi par bērnu labklājību lielākoties tiek risināti runāšanas līmenī. Notiek saieti, konferences, apspriedes, tiek gatavotas tēzes, vizijas, projekti, programmas. Papīri kaudzēm. Tikai nekā tāda, ko varētu redzēt un kas būtu taustāms.

— Latvijā ir vairākas sabiedriskās bērnu interešu aizstāvēšanai veiktas organizācijas. Ar ko Bērnu fonds no tām atšķiras?

— Mēs savu vietu esam atraduši, un mūsu darbība ir redzama. Mēs redzam problēmu, izstrādājam projektu, piesaistām līdzekļus kā tas pienākas fondam un realizējam šo projektu.

— Kā jūs vērtējat Saeimas balsojumu par Ādamsona izdošanu kriminālvajāšanai?

— Es balsoju par to, lai Ādamsonu neizdotu kriminālvajāšanai. Te neiet runa tikai par Ādamsonu, te iet runa par politiku, par attieksmi bērnu aizsardzībā kopumā. Pedofilijas tēma tiek skatīta aptu-

● Rudzētu speciālās internātskolas jaunā veļas mazgātava un virtuve ir kā no firmas reklāmlapas.

veni gadu. Es gribētu, lai tribīnē stātos valdības pārstāvji un pateiktu, ko viņi pa šo laiku ir izdarījuši attiecībā uz bērniem. Kas ir šie budžeta paredzētie 140 tūkstoši bērnu rehabilitācijai? Tā ir smieklīga nauda, salīdzinot ar to problēmu, kāda ir valstī. Vai arī runājot par seksuāli cietušo bērnu pratināšanu, kad viņi tiek vairākkārtīgi aicināti uz policiju, uz prokuratūru. Nav izveidota vienreizējai pratināšanai paredzēta atsevišķa istaba ar videokamerām. Tādas ierīkošana izmaksātu 10 tūkstošus. Kas ir šāda summa valsts mērogā? Pašlaik Bērnu fonds taīsa rehabilitācijas centru Rīgā, tomēr ne jau mums tas būtu jādara, bet valstij. Pirms gada, kad sākās pedofilijas skandāls, vajadzēja sasaukt valdības ārkārtas sēdi, ķerties pie kaut kādiem ārkārtējiem pasākumiem un darīt zināmu, kas jādara, kā jārikojas šajā lietā. Es šodien nezinu un nevaru pateikt, kas ir un vai vispār ir kas izdarīts.

— Varbūt lietas jāskatās dziļāk? Ne tikai to sekas, bet arī cēloņi? Vai var ģimenē normāli dzīvojošs, aprūpēts un pieskatīts bērns piedzīvot seksuālo vardarbību? Kā veidojas šādas situācijas un kur tas notiek — bērnu namos, skolās vai kur citur?

— Tās rodas dažādi. Tā var gadīties ar tā saucamo bērnu uz ielas, tas var notikt skolās, bērnu namos, modeļu skolās. Kā piemēru varu minēt gadījumu Daugavpilī, kad turīgs uzņēmējs, maskējoties aiz labdarības nosaukuma, ar dāvinājumiem bieži ieradās skolā. Aicināja bērnus pie sevis ciemos uz mājām un tur, izrādās, nodarbojās ar netiklām rīcībām.

— Vai tas nozīmē, ka kopumā pedagoģu, mācību un ārpuskolas iestāžu vadošo darbinieku atbildība par savā pārziņā esošo bērnu drošību ir vāja?

— Atbildībai ir jābūt augstākai. Ir jāzina, kas tie ir par cilvēkiem, ar kuriem bērni tiek mācību iestādē, internātā, kuri nāk pie bērniem.

Mūsu valstī ir tā, — jānotiek kaut kam ārkārtējam, lai lēnām sāktu domāt. Vienam maniakam Gulbenē vajadzēja nogalināt bērnus, lai sāktu domāt par bērnu iestāžu drošību. Bērnu aizsardzībā nav plānveidīgas darbības. Mēs neredzam to, kas jāredz. Mēs ejam notikumiem no mugurpuses. Mēs visu laiku cīnāmies ar sekām.

Šodien vārdadienu svin — Erna, Evita, Eva.
13. septembrī — Iza, Izabella.

- «Novadnieks» un pagastu padomes sirsnīgi sveic šīs nedēļas jubilārus:
- ✳ 50 gadus Antonu Aninu 16. septembrī, 55 gadus Anatoliju Veļčinski 14. septembrī, 80 gadus Mariju Oļehnoviču 12. septembrī AGLONAS PAGASTĀ;
 - ✳ 50 gadus Pēteri Petrovu 11. septembrī, 60 gadus Staņislavu Pauri 14. septembrī, Valentinu Krupennikovu 15. septembrī un Pēteri Skačkovu 16. septembrī GALĒNU PAGASTĀ;
 - ✳ 55 gadus Martu Neļubovu 13. septembrī, 60 gadus Albertu Daugavvanagu 16. septembrī JERSIKAS PAGASTĀ;
 - ✳ 50 gadus Aldonu Paškovu 15. septembrī, 75 gadus Antoninu Balčari 12. septembrī un Bronislavu Gavari 15. septembrī PREIĻU PAGASTĀ;
 - ✳ 55 gadus Staņislavu Radziviloviču 13. septembrī, 60 gadus Simenonu Giluču-Briči 14. septembrī, 80 gadus Kuprijanu Tihomirovu 16. septembrī RIEBĪŅU PAGASTĀ;
 - ✳ 55 gadus Annu Ancāni 11. septembrī, 65 gadus Bronislavu Zalāni 13. septembrī, 70 gadus Albertu Rudzātu 12. septembrī, 75 gadus Mariju Korotkinu 11. septembrī Līvānu novada ROŽUPES PAGASTĀ;
 - ✳ 65 gadus Zaigu Martinsoni 15. septembrī un Bernadetu Eriņu 16. septembrī, 70 gadus Moniku Erti 17. septembrī RUDZĀTU PAGASTĀ;
 - ✳ 60 gadus Valentinu Pelikani 11. septembrī un Janīnu Grebežu 14. septembrī, 70 gadus Helēnu Moisejevu 11. septembrī, 85 gadus Helēnu Dzeni 17. septembrī RUŠONAS PAGASTĀ;
 - ✳ 55 gadus Edgaru Kadiķi 17. septembrī SAUNAS PAGASTĀ;
 - ✳ 60 gadus Leontīnu Jasiņsku 13. septembrī SILAJĀŅU PAGASTĀ;
 - ✳ 50 gadus Marfu Jegorovu 14. septembrī, 60 gadus Annu Sporāni 16. septembrī SUTRU PAGASTĀ;
 - ✳ 70 gadus Jāzepu Barkovski 16. septembrī, 75 gadus Jūliju Peisenieci 13. septembrī Līvānu novada TURKU PAGASTĀ;
 - ✳ 50 gadus Antonu Lauski 12. septembrī, 88 gadus Moniku Rajecku-Rijnieku 14. septembrī UPMALAS PAGASTĀ;
 - ✳ 50 gadus Nadiju Karpovu 14. septembrī, 60 gadus Gavrilu Formakovu 16. septembrī, 94 gadus Viktoriju Upenieci 13. septembrī VĀRKAVAS PAGASTĀ.

Sludinājumi Reklāma Līdzjutības

ZI HOTLINE

Uzziņas visu diennakti

Piezvanot pa tālruni **7770777**, Jūs **bez maksas** varat saņemt regulāri atjaunotu informāciju par: uzņēmumiem, iestādēm, firmām, finansu un biznesa aktualitātēm, tālsarunu kodiem un pasta indeksiem, izklaides iespējām un daudz ko citu.

Mobilā telefona lietotājs zvanot uz **9444777** var saņemt informāciju arī **izziņas** veidā.

Latvijas biznesa datu bāzē **www.zl.lv** apkopota informācija par vairāk nekā **61 600** Latvijas firmām, uzņēmumiem un organizācijām latviešu, krievu, angļu un vācu valodā.

www.zl.lv

Informācijas grupa Blaumaņa 38/40, LV 1011 Rīga, tālr. 7770787, fakss 7770727

SIA SAU «Preiļi» izsludina konkursu peldbaseina medmāsas amatam.
 Pieteikties līdz 20. septembrim Preiļos, Liepājas ielā 46. Tālr. 53 22551.

Preiļu virsmežniecība izsludina konkursu uz vakantiem mežziņa vietnieka (Jersikas mežniecība) un mežsargu amatam (2 vietas Aglonas mežniecībā un 1 vieta Preiļu mežniecībā).
 Pretendentus, kuri atbilst likuma «Par valsts civildienestu» 6. panta prasībām, lūdzam pieteikties Preiļu virsmežniecībā 20 dienu laikā no sludinājuma publicēšanas dienas laikrakstā «Latvijas Vēstnesis». Uzziņas pa tālr. 53-44035, 53-42296.

SIA «Tinums» pārdod žoga sietu, stabus, vārtus un ilgdegšanas taupības krāsnīnas par Ls 50-85 no noliktavas Rīgā, Daugavpils ielā 62/66. Tālr. 7227217.
 Izbraukuma tirdzniecība 15. septembrī Līvānos 9.00, Preiļu tirgū 10.10. Iespējama piegāde.

Izdevniecība «LEGRA R» sadarbībā ar zvērināto revidenti Elgu Bernāni **19.-21. septembrī Preiļos rīko Preiļu pilsētas un rajona novalsts un pašvaldību budžeta finansējamām iestādēm un organizācijām grāmatvedības kursu ciklu.**
 Vieta — Preiļu rajona padome. Tālr. informācijai 7543362 vai fakss 7543407

13. un 15. septembrī pārdos brūnus jaunputnus (3,5-5 mēn.), brūnas un baltas dējējvistas, gaiļus, varēs apmainīt gaiļus: Nidermuiža 9.50, Pelēcos 10.00, Aizkalnē 10.15, Preiļos 10.30, Sutros 11.20, Rožupē 11.35, Vanagos 11.45, Līvānos 12.10, Jaunsilavā 12.40, Zundānos 12.50, Turkos 13.00, Stekos 13.10, Rudzātos 13.20, Priekulos 13.40, L.Ansposkos 13.55, Smelteros 14.05, Pieniņos 14.20, Stabulniekos 14.35, Polkoronā 14.45, Galēnos 15.00, Sījukalnā 15.15, M.Trūpos 15.35, Lomos 15.45, Borisovkā 15.55, Rozalīnā 16.10, Silajānos 16.25, Riebiņos 16.40. Tālr. 21270, 1-9186065.

Pastāvīgi pērk cūkgaļu, aitas un teļa gaļu.
 Apmaksa uz vietas. **Mob. tel. 1-9171235.**

Pārdod
 GAZ-53 pašizgāzēju. Tālr. 75568, 9413773; vai izīrē 3 istabu dzīvokli. Tālr. 9109034; mazos kartupeļus. Tālr. 36517 pēc 20; pārtikas kartupeļus. Tālr. 32242; sēklas kviešus 'Kobra'. Tālr. 52490, 9577872; steidzami spēcīgu darba zirgu, lēti. Tālr. 53-39544 pēc 20; ķēvi, kumeļu (3 g.). Tālr. 50451 vakaros.

Pērk
 T-150 K riepas. Tālr. 41334, 9340809.

Dažādi
 Bilancspējīga grāmatvede meklē darbu. Tālr. 22607 (8-15).

Pārdod OGLES, BRIKETES, MALKU (zāģētu un skaldītu) Preiļos, Brīvības ielā 61a (blakus vecajam tirgum).
 Ir transports.
Tālr. 22433 no 8 līdz 18.

Iepērkam mājlopus gaļai.
Tālr. 21956, 24147.

Iepērkam mājlopus gaļai.
Tālr. 32279.

Iepērk mājlopus dzīvsvārā un gaļu.
 Samaksa tūlītēja.
Tālr. 23621, 24414.

Izsakām līdzjūtību Sergejam un Rihardam, VECMĀMIŅU pavadot.
 Klasesbiedri un audzinātāja

Palika pusvārdā dziesma, Palika nepļauts rudzu lauks.
 Izsakām līdzjūtību Jānim Skutelim sakarā ar brāļa IZIDORA aiziešanu mūžībā.

Kaimiņi

Demogrāfiskā situācija augustā

Aglonas pagastā jaundzimušie nav reģistrēti, bijušas divas kāzas, no tām vienas baznīcā. Miruši 4 cilvēki.

Aizkalnes pagastā nav reģistrēti ne dzimušie, ne laulājušies, ne arī mirušie.

Galēnu pagastā salaulājušies Kristīne Erte un Ivars Makarovs. Jaundzimušie nav reģistrēti. Miruši 2 cilvēki.

Jersikas pagastā jaunlaulātie un dzimušie nav reģistrēti. Miruši 3 cilvēki.

Pelēču pagastā salaulājušies Inga Jevstafejeva un Aleksandrs Boičuks. Jaundzimušie nav reģistrēti. Miris 1 cilvēks.

Preiļu pagastā jaundzimušie un salaulājušies nav reģistrēti. Miruši 2 cilvēki.

Riebiņu pagastā Anitai un Jānim Cakuliem dzimis dēliņš Mareks. Kāzas augustā nav reģistrētas. Miruši 3 cilvēki.

Rožkalnu pagastā augustā viss bez pārmaiņām.

Līvānu novada Rožupes pagastā kāzas un dzimušie nav reģistrēti. Miruši 2 cilvēki.

Rudzātu pagastā Jēļenai un Sergejam Grigorjeviem dzimis trešais bērns — dēliņš Avels. Viens pāris noslēdzis laulības. Miris 1 cilvēks.

Rušonas pagastā Zitai un Jānim Pudžiem dzimusi meitiņa Jūstīne, apprecējušies Iveta Šakale un Vitālijs Kudrjašovs. Miruši 5 cilvēki.

Saunas pagastā nav reģistrēti dzimušie un laulātie. Miruši 2 cilvēki.

Silajāņu pagastā reģistrēta viena bērna dzimšana un vienas laulības. Miris 1 cilvēks.

Sījukalna pagastā reģistrēta viena bērna dzimšana, laulību nav. Miruši 2 cilvēki.

Stabulnieku pagastā dzimis viens bērns, laulības nav reģistrētas. Miris 1

cilvēks.

Sutru pagastā dzimušie un laulātie nav reģistrēti. Miris 1 cilvēks.

Līvānu novada Turku pagastā nav reģistrēti dzimušie, salaulājušies un arī mirušie.

Upmalas pagastā demogrāfiskajā situācijā izmaiņu nav.

Vārkavas pagastā demogrāfisku izmaiņu nav.

Līvānos dzimuši seši bērni — trīs puikas un trīs meitenes, trīs pāri salaulājušies, tajā skaitā viens luterticīgo baznīcā. Miruši 12 cilvēki.

Preiļos dzimuši Vladislavs Koļesnikovs, Baiba Zeltiņa, Arvis Prikulis, Undīne Ignatjeva, Mihails Tumaševičs, Alens Šņepsts, Maksims Silionovs un Aleksis Kinašs. Noslēgtas sešas laulības, viena no tām baznīcā. Miruši 10 cilvēki.

Sagatavoja A.Rancāns